

praktikum II

VJEROVANJA

Dijana Krajinović

Što su i kako nastaju **VJEROVANJA?**

- pokušaji shvaćanja svijeta i vlastitog okruženja
- organizacija vlastitog iskustva
- interakcije sa svijetom i drugima → ideje i postavke, razumijevanja
- varijacije u točnosti i funkcionalnosti

vrste

VJEROVANJA

1

bazična

2

posredujuća

bazična

VJEROVANJA

- najosnovnija razina
- ideje o sebi, drugim ljudima i svijetu
- trajna shvaćanja koja se ne izgovaraju ni samome sebi
- nastaju u djetinjstvu
- smatraju se apsolutnim istinama

adaptivna vjerovanja

- realističnija, fleksibilnija
- vjerovanja o **efikasnosti**
  - "Mogu većinu toga napraviti uspješno."
- vjerovanja o **osobnoj vrijednosti**
  - "Ja vrijedim."
- vjerovanja o **voljenosti**
  - "Uglavnom sam poželjna i sviđam se drugima."

disfunkcionalna negativna vjerovanja

- ekstremnija, iskrivljena
- vjerovanja o **bespomoćnosti**
  - "Nesposobna sam."
- vjerovanja o **bezvrijednosti**
  - "Ništa ne vrijedim."
- vjerovanja o **nevoljenosti**
  - "Mene je nemoguće voljeti."

bazična

VJEROVANJA

- ponekad nejasna kategorija vjerovanja
  - "Nisam dovoljno dobar." - nije dovoljno postigao - bespomoćnost
  - - nije dovoljno dobar da bi ga se voljelo - nevoljenost
- aktivirano vjerovanje → interpretacija situacije kroz vjerovanje
- selektivno usmjeravanje na informacije koje potvrđuju vjerovanje
  - zanemarivanje informacija suprotnih vjerovanju

posredujuća

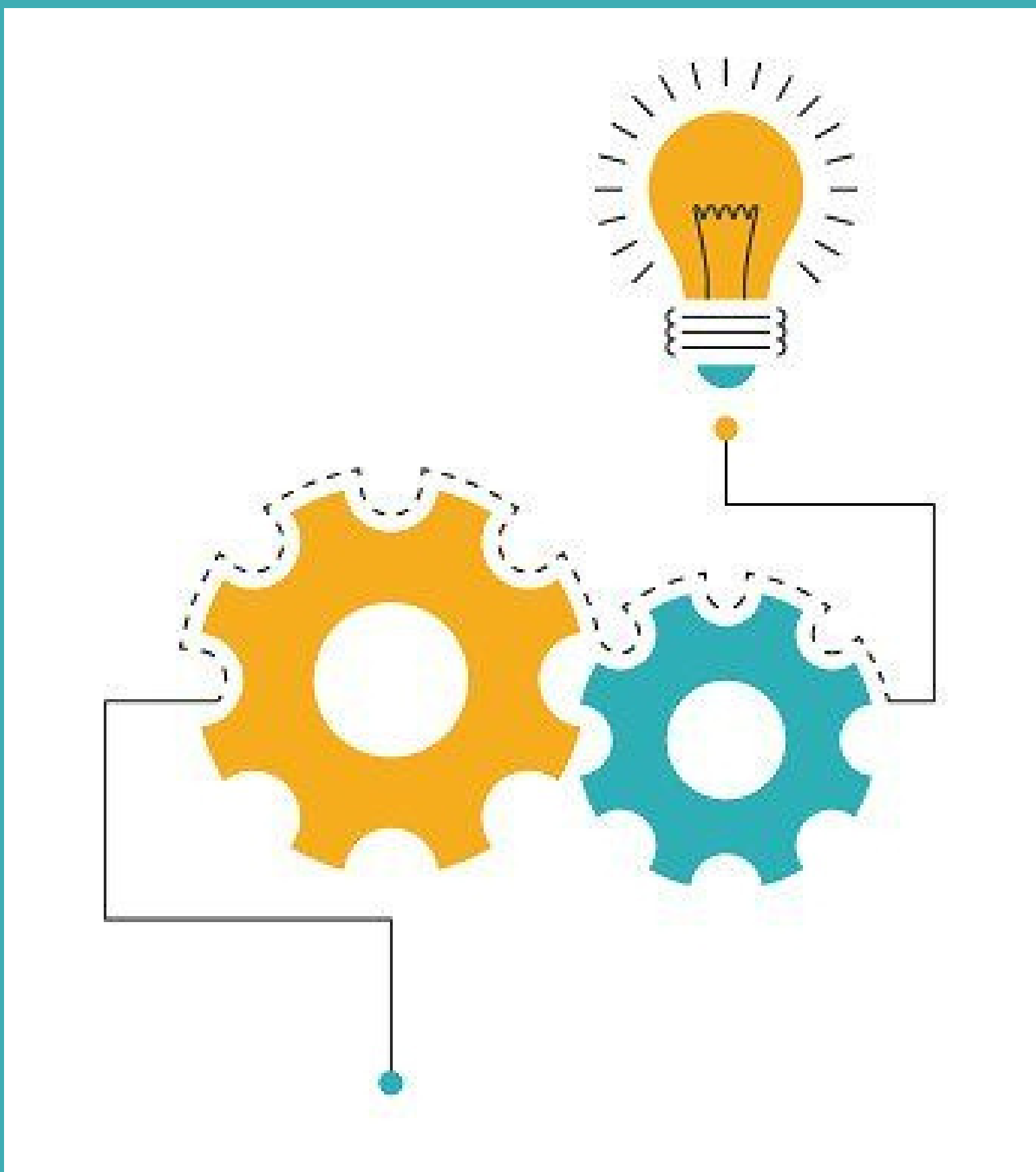
VJEROVANJA

- stavovi, pravila, pretpostavke

STAV: "Strašno je ne uspjeti."

PRAVILO: "Odustati ću ako se izazov čini prevelik."

PRETPOSTAVKA: "Neću uspjeti ako pokušam napraviti nešto teško. Biti ću dobro ako to izbjegnem."

bazična vjerovanja

posredujuća vjerovanja

situacija

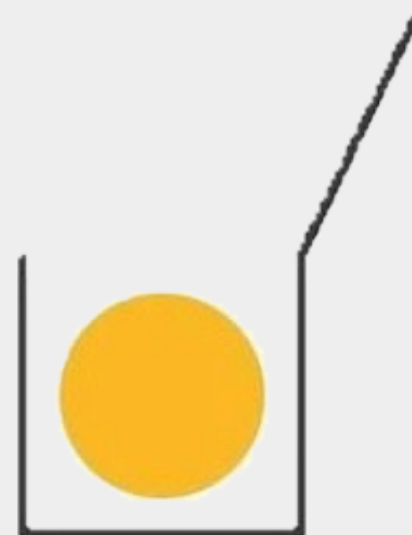
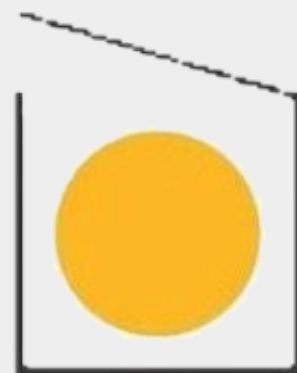
automatska misao

reakcija

Identificiranje

vjerovanja

Identificiranje adaptivnih bazičnih vjerovanja

- početak identificiranja realističnih adaptivnih vjerovanja što ranije u tretmanu
- prva seansa:
  - opisati najbolji period u životu - kako su se vidjeli tada
  - kako se vide sada
- na budućim susretima
  - stavljati naglasak da je uočena promjena rezultat trenutnog stanja, a ne njihova karakteristika
- nemogućnost izražavanja adaptivnog vjerovanja
  - smišljanje novog, realističnog, funkcionalnog

Identificiranje disfunkcionalnih bazičnih vjerovanja

1. traženje središnjih tema u automatskim mislima
2. tehnika "silazne strelice"
3. promatranje bazičnih uvjerenja izraženih kao automatske misli

Traženje središnjih tema u automatskim mislima

- "osluškivanje" kategorije bazičnog uvjerenja
- npr. pogreške pri plaćanju računa - bespomoćnost
- rani susreti - zadržati za sebe
- kasniji susret - pitati o zajedničkoj kategoriji misli

Tehnika "silazne strelice"

- klijent prepostavi da su njegove automatske misli istinite - preispitati značenje
- "Što bi se dogodilo da je to točno?"
- "Što je tako loše u ...?"
- "Koji je najgori dio ...?"
- moguće da odgovore automatskom misli

Bazična vjerovanja kao automatske misli

- T: Što Vam je prošlo kroz glavu kada ste dobili opomenu zbog neplaćenih računa?
- K: Da ništa ne mogu napraviti kako treba. (AM). Tako sam nesposoban. (AM i BV)

Identificiranje posredujućih vjerovanja

1. prepoznavanje posredujućih vjerovanja izraženih kao AM
2. izravno izazivanje posredujućeg vjerovanja
3. pregledavanje upitnika o vjerovanjima

Prepoznavanje posredujućih vjerovanja izraženih kao AM

- automatske misli su specifične za situaciju
- npr. "Ako pokušam pomoći sestri pri izradi školskog zadatka, pokvarit ću sve."
- bazična vjerovanja su općenita
- npr. "Ako pokušam nešto napraviti nešto zahtjevno, samo ću sve pokvariti."

Izravno izazivanje posredujućeg vjerovanja

- T: Što je najgore što bi se moglo dogoditi ukoliko se prestanete truditi da izgledate najbolje što možete?
(pravilo: Moram uvijek izgledati najbolje što mogu.)
- K: Ljudi će misliti da nisam privlačna i neće me željeti u društvu.

Pregledavanje upitnika o vjerovanjima

- Dysfunctional Attitude Scale (Weissman i Beck, 1978)
- Personality Belief Questionnaire (Beck i Beck, 1991)

This questionnaire lists different attitudes or beliefs which people sometimes hold. Read *each* statement carefully and decide how much you agree or disagree with the statement.

For each of the attitudes, indicate to the left of the item the number that *best describes how you think*. Be sure to choose only one answer for each attitude. Because people are different, there is no right answer or wrong answer to these statements. Your answers are confidential, so please do not put your name on this sheet.

To decide whether a given attitude is typical of your way of looking at things, simply keep in mind what you are like *most of the time*.

- 1 = Totally agree
- 2 = Agree very much
- 3 = Agree slightly
- 4 = Neutral
- 5 = Disagree slightly
- 6 = Disagree very much
- 7 = Totally disagree

_____	1.	It is difficult to be happy unless one is good looking, intelligent, rich, and creative.	_____	19.	My value as a person depends greatly on what others think of me.
_____	2.	Happiness is more a matter of my attitude towards myself than the way other people feel about me.	_____	20.	If I don't set the highest standards for myself, I am likely to end up a second-rate person.
_____	3.	People will probably <i>think less of me</i> if I make a mistake.	_____	21.	If I am to be a worthwhile person, I must be the best in at least one way.
_____	4.	If I do not do well all the time, people will not respect me.	_____	22.	People who have good ideas are better than those who do not.
_____	5.	Taking even a small risk is foolish because the loss is likely to be a disaster.	_____	23.	I should be upset if I make a mistake.
_____	6.	It is possible to gain another person's respect without being especially talented at anything.	_____	24.	My own opinions of myself are more important than others' opinions of me.
_____	7.	I cannot be happy unless most people I know admire me.	_____	25.	To be a good, moral, worthwhile person I must help everyone who needs it.
_____	8.	If a person asks for help, it is a sign of weakness.	_____	26.	If I ask a question, it makes me look stupid.
_____	9.	If I do not do as well as other people, it means I am a weak person.	_____	27.	It is awful to be put down by people important to you.
_____	10.	If I fail at my work, then I am a failure as a person.	_____	28.	If you don't have other people to lean on, you are going to be sad.
_____	11.	If you cannot do something well, there is little point in doing it at all.	_____	29.	I can reach important goals without pushing myself.
_____	12.	Making mistakes is fine because I can learn from them.	_____	30.	It is possible for a person to be scolded and not get upset.
_____	13.	If someone disagrees with me, it probably indicates he does not like me.	_____	31.	I cannot trust other people because they might be cruel to me.
_____	14.	If I fail partly, it is as bad as being a complete failure.	_____	32.	If others dislike you, you cannot be happy.
_____	15.	If other people know what you are really like, they will think less of you.	_____	33.	It is best to give up your own interests in order to please other people.
_____	16.	I am nothing if a person I love doesn't love me.	_____	34.	My happiness depends more on other people than it does on me.
_____	17.	One can get pleasure from an activity regardless of the end result	_____	35.	I do not need the approval of other people in order to be happy.
_____	18.	People should have a chance to succeed before doing anything	_____	36.	If a person avoids problems, the problems tend to go away.
			_____	37.	I can be happy even if I miss out on many of the good things in life.
			_____	38.	What other people think about me is very important.
			_____	39.	Being alone leads to unhappiness.
			_____	40.	I can find happiness without being loved by another person.

Kada mijenjati disfunkcionalna
VJEROVANJA?

Zapitaj se...

Koje je vjerovanje?

Vodi li značajnom emocionalnom stresu ili neprimjerenom ponašanju?

Koliko klijent vjeruje u njega?

Koliko je to vjerovanje ometajuće?

- automatske misli - vjerovanja
- što ranije započinjemo modificiranje negativnog vjerovanja
- mogu objektivnije sagledati situacije
- odabrati trenutak u terapiji
  - jak savez, klijent u mogućnosti
- educirati klijenta

vajja znati...

Vjerovanja su ideje, ne nužno istine.

Vjerovanja su podložna promjenama.

Vjerovanja su naučena.

Vjerovanja su mogu biti jako rigidna i pružati "osjećaj" potpune istine.

Vjerovanja su proizašla iz značenja koje su klijenti pridavali svojim iskustvima iz mladosti i/ili kasnije u životu.

(Klijent ima bazično vjerovanje da je nesposoban.)

T: (sumiranje) Čini mi se kako ta ideja, da ste nesposobni, može stajati na putu Vašem zaposlenju. Jesam li dobro razumjela?

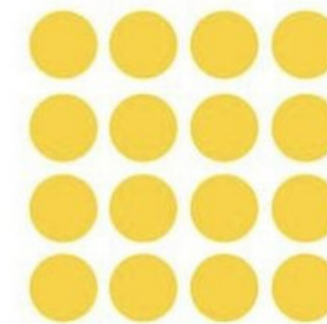
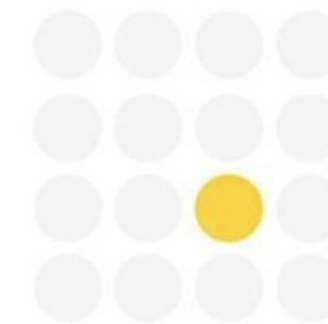
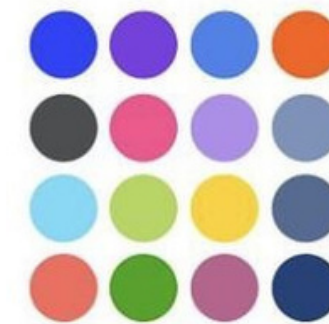
K: Da.

T: Možemo li o tome malo razgovarati? Htjela bih razaznati što se tu zapravo događa. Problem može biti to što Vam uistinu nedostaje sposobnosti da se zaposlite, i ako je uistinu tako, onda ćemo zajedno raditi da steknete vještine koje Vam nedostaju. S druge strane, problem može biti to što Vi vjerujete da niste sposobni, ali zapravo posjedujete potrebne vještine i sposobnosti. Vjerovanja ponekad mogu biti tako jako da nas sprječavaju da uopće saznamo možemo li nešto dobro napraviti.

K: Ne znam..

T: Mislim da moramo učiniti dvije stvari. Jedna je prepoznati situacije kada ste sposobni i osigurati više takvih situacija. Druga je provjeriti jeste li uistinu nesposobni kada se tako osjećate.

- korištenje metafora - metafora platna
- korištenje dijagrama
- paziti i provjeravati da nas klijent razumije tokom razgovora
- utvrditi kada je vjerovanje nastalo

Kako motivirati klijenta?

- sugestija da vjerovanje nije točno - tjeskoba
- vizualizacija dana u budućnosti
  - a) s trenutnim vjerovanjem
  - b) s novim vjerovanjem

SAŽETAK

- hipoteze o vjerovanjima od prvog susreta (osluškivanje automatskih misli)
- identificiranje vjerovanja
- modifikacija vjerovanja - upoznavanje klijenta

HVALA NA PAŽNJI!

literatura

- Beck, J. S. (2021). Cognitive Behavior Therapy: Basics and Beyond, 3rd Ed. New York: The Guilford Press.